

Sport se u EU-u promatra na dva načina: kao profesionalna i kao rekreativna aktivnost. U oba slučaja on predstavlja veliki gospodarski sektor koji je u porastu i značajno doprinosi gospodarskom rastu i stvaranju radnih mjesta.

Sport potiče društvenu interakciju koja je jednako bitna za mlade i starije, žene i muškarce, te promiče fizičko i duševno zdravlje. Njime se mogu unaprijediti obrazovanje, komunikacija, vještine pregovaranja i preuzimanja vodstva, što je ključno za osnaživanje žena.

Izjednačavanje izgleda

Ravnopravnost žena i muškaraca jedno je od temeljnih načela Europske unije. Europska komisija izrazila je svoju predanost borbi protiv rodnog jaza i njegovoj eliminaciji u donošenju odluka u Ženskoj povelji i Strategiji za ravnopravnost žena i muškaraca 2010.–2015.

Nakon konferencije EU-a o rodnoj ravnopravnosti u sportu 2013. godine odobren je prijedlog za Strateške mjere za rodnu ravnopravnost u sportu 2014.–2020. Prijedlogom se priznaje da je ostalo još mnogo posla, a mjerama i preporukama u prijedlogu sportska upravna tijela i nevladine organizacije potiču se na razvijanje i provedbu nacionalnih i međunarodnih strategija djelovanja na području rodne ravnopravnosti u sportu. Sve to podupiru jasne i konkretne mjere na razini EU-a.

Zaključcima Vijeća o rodnoj ravnopravnosti u sportu sportske organizacije potiču se na povećanje rodne uravnoteženosti u izvršnim odborima, povjerenstvima, upravi i na trenerskim položajima. Nadalje, njima se podupire otklanjanje podzakonskih prepreka kojima se žene sprječava u preuzimanju takvih funkcija (20. svibnja 2014.).

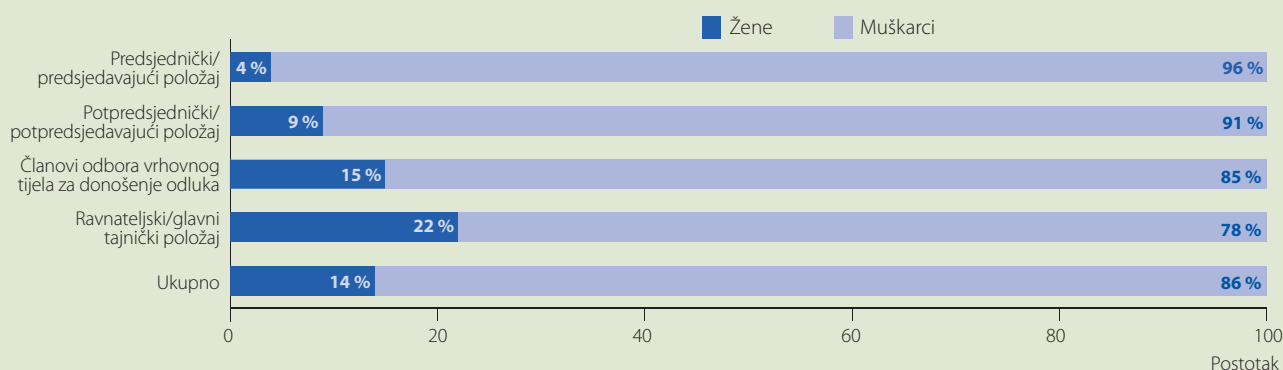
Prepreke

Žene na klupi pri donošenju odluka

Unatoč postupnom povećanju broja žena u sportu, žene i dalje nisu dovoljno zastupljene u tijelima koja donose odluke u sportskim ustanovama na lokalnoj, državnoj, europskoj i svjetskoj razini.

Podaci izvješća o ženama na vlasti i u donošenju odluka, pripremljeni u Europskom institutu za rodnu ravnopravnost (EIGE) za luksemburško predsjedanje

Slika 1. – Udio žena i muškaraca na položajima za donošenje odluka u kontinentalnim savezima olimpijskih sportova u Europi, 2015.

Izvor: Podaci su prikupljeni u 28 kontinentalnih saveza olimpijskih sportova u Europi (svibanj–lipanj 2015.).

Vijećem EU-a, pokazuju da žene na europskoj razini u prosjeku zauzimaju 14 % položaja na kojima se donose odluke u kontinentalnim savezima olimpijskih sportova u Europi. U 28 ispitanih saveza samo je jedna žena predsjednica ili predsjedateljica, a od 91 potpredsjedničkog položaja samo njih osam zauzimaju žene. Ove brojke odraz su trendova u drugim područjima donošenja odluka na kojima rodni jaz raste što je položaj viši.

Zastupljenost žena u **državama članicama na najvišim položajima za donošenje odluka** u sportskim organizacijama i dalje je vrlo slaba. U prosjeku, žene su bile prisutne samo na 14 % položaja u 2015. godini u rasponu od 3 % u Poljskoj do 43 % u Švedskoj.

Sport se smatra muškim poslom

Sport je sektor u kojem tradicionalno prevladavaju muškarci, a napredak po pitanju rodne ravnopravnosti u ovom području koči društveni konstrukti ženstvenosti i muževnosti. Prema njima sport se često povezuje s „muževnim“ karakteristikama, poput tjelesne snage, otpornosti i brzine te iznimnog natjecateljskog duha koji katkada prelazi u sukobe. Žene koje se bave sportom ponekad se smatraju „muškobanjastima“, a muškarci koje ne zanima sport „nemuževnima“. Opće prihvaćeni rodni stereotipi utječu na sudjelovanje žena u donošenju

odluka u sportskim organizacijama, ali i na njihovo sudjelovanje u sportskim aktivnostima.

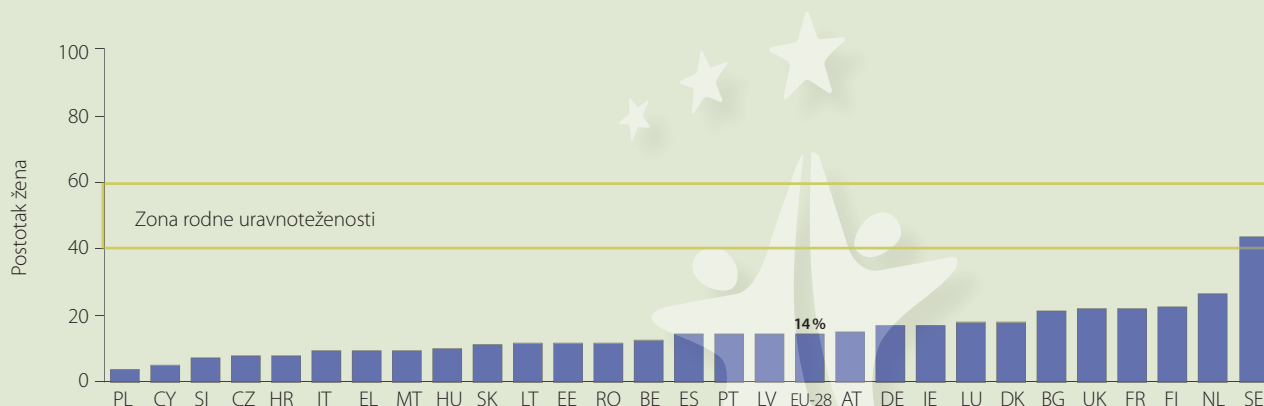
Tradicionalne rodne uloge mogu određivati koliko sati žene provode u skrbi za obitelj, čime se može stvoriti domino-efekt po pitanju vremena koje ostaje slobodno za sportske aktivnosti. EIGE-ov Indeks rodne ravnopravnosti jasno pokazuje da žene u usporedbi s muškarcima provode više vremena skrbeći za obitelj, što znači da manje sudjeluju u ostalim društvenim aktivnostima poput sportskih, kulturnih ili rekreativnih.

Muškarci prevladavaju na trenerskim položajima

Trenerski položaji čine još jedno sportsko područje u kojemu su žene nedovoljno zastupljene. Procjena na temelju brojčanih podataka u sedam **država članica EU-a** pokazuje da žene zauzimaju od 20 % do 30 % svih sportskih trenerskih položaja u Europi¹. Trenerice se češće javljaju u sportovima s velikim brojem žena (npr. plesu, gimnastici, umjetničkom klizanju i konjičkim sportovima) i pretežno rade sa ženama, mladima ili djecom koja se natječu na lokalnoj ili regionalnoj razini. Također, u sportu je zaposleno više muškaraca od žena, a podaci EIGE-ove baze podataka o rodnoj statistici pokazuju da se na europskoj razini, od 2012. do 2014., broj zaposlenih žena u sportu zapravo smanjio, dok se broj muškaraca povećao.

¹ Europska komisija (2014.), Rodna ravnopravnost u sportu: Prijedlog za strateške mjere 2014.–2020., str. 19. http://ec.europa.eu/sport/events/2013/documents/20131203-gender/final-proposal-1802_en.pdf

Slika 2. – Udio žena na položajima za donošenje odluka u državnim sportskim savezima u 28 država članica EU-a, 2015.

Izvor: Podaci su prikupljeni iz 10 najpopularnijih državnih sportskih saveza u svakoj od 28 država članica (ukupno njih 280), između svibnja i lipnja 2015. godine.
Napomena: Uključeni su predsjednički/predsjedavajući, potpredsjednički/potpredsjedavajući i ravnateljski/glavni tajnički položaji te članstvo u odborima. Da bi se izbjeglo dvostruko brojanje, svaka je osoba uračunata samo jednom, čak i ako obnaša više dužnosti.

Zbog stereotipa u medijima žene su izvan igre

Mediji imaju značajnu ulogu u podržavanju rodni stereotipa u sportu ili suprotstavljanju tim stereotipima. Rodni stereotipi o sportašima i sportašicama u medijima itekako su prisutni, a sportašice se često seksualiziraju. Učestalo se prikazuju na način koji pridonosi marginalizaciji postignuća sportašica zbog naglaska na ženstvenosti i seksualnoj privlačnosti umjesto na snazi i vještini.

Također, velika je razlika u medijskom prostoru koji je posvećen ženskim i muškim sportovima, pri čemu muški sportovi dobivaju značajno veću pažnju². Nedostatak sportskih novinarki predstavlja još jedan izazov. Na Olimpijskim igrama u Londonu 2012. bilo je samo 15 % novinarki i fotografkinja. Rodnim jazom u sportskom novinarstvu obuhvaćene su i medijske organizacije u kojima se žene nalaze na manje od trećine položaja više uprave³.

Što se poduzima u vezi s time?

Nekoliko međunarodnih i kontinentalnih saveza u Europi koji promiču sport i potiču njegov razvoj već je uvođenjem **rodni kvota** pokazalo svoje zaganje za rodnu ravnopravnost.

U devet od 28 europskih saveza 2015. postojala je rodna kvota za vrhovno tijelo u kojem se donose odluke (izvršni odbor, predsjedništvo ili upravni odbor) i samo u jednom savezu kvota nije ispoštovana, to jest na najvišim položajima za donošenje odluka nema žena. U četiri od preostalih 19 europskih saveza bez rodni kvota žene se nisu našle u najvišim tijelima za donošenje odluka.

Nadalje, u pet organizacija postoje ženske komisije ili odbori:

- Europski boksački savez (EUBC)
- Europski savez za taekwondo (ETU)
- Europski gimnastički savez (UEG)
- FIBA Europe
- Savez europskih nogometnih udruženja (UEFA)

Na **razini država**, u pet država članica (DE, FR, FI, SE, UK (Engleska)) predloženi su ili uvedeni dobrovoljni ciljevi za rodnu uravnoteženost u upravnim strukturama sportskih saveza.

Međutim, potrebne su daljnje mjere ako želimo postići rodnu ravnopravnost u sportu i donošenju odluka.

² Ibid, str. 33.

³ Podaci iz prezentacije Anthonyja Edgara, medijskog voditelja MOO-a: „The Olympic Games: Meeting New Global Challenges”, Oxford University Club, Oxford, „The Future of Reporting at the Olympic Games”, 13.–14. kolovoza 2012.

Rodne kvote u europskim sportskim savezima, 2015.

Rodna kvota za vrhovno tijelo za donošenje odluka

Najmanje jedna žena i jedan muškarac

Svjetski hrvački savez u Europi (UWW-Europe)
Europski mačevalački savez (EFC)
Europski rukometni savez (EHF)
Europski streljački savez (ESC)
Europski dizački savez (EWF)
Savez europskih nogometnih udruženja (UEFA)

Najmanje dvije žene i dva muškarca

Europski hokejski savez (EHF)
FIBA Europe

Najmanje tri žene i tri muškarca

Europski savez za triatlon (ETU)

Rodna kvota za vijeća, odbore i komisije

Europski rukometni savez (EHF)
Europski streljački savez (ESC)
Europski stolnoteniski savez (ETTU)
Europski savez za taekwondo (ETU)
Europski savez za triatlon (ETU)

Što još možemo poduzeti?

Primjena rodne perspektive

Jedan od načina za postizanje veće rodne ravnopravnosti u sportu jest rodno osviještena politika u relevantnim područjima. Rodno osviještena politika može se opisati kao integracija perspektive rodne ravnopravnosti u svaki stadij razvoja i provedbe neke politike ili programa.

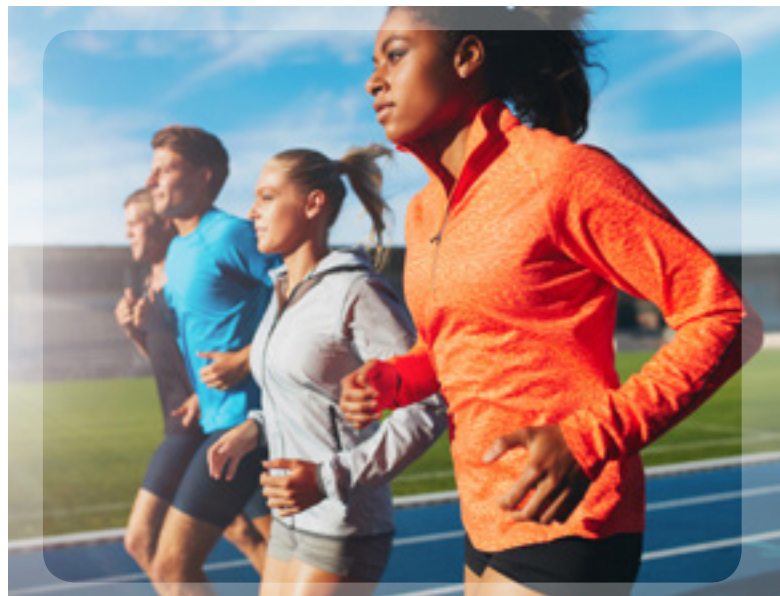
U EIGE-u smo razvili internetsku platformu o rodno osviještenoj politici koja je javno dostupna putem web-mjesta EIGE-a, u svrhu potpore osoblju institucija EU-a i državnih tijela pri uključivanju rodne perspektive u područje rada, uključujući i sport.

Ciljane mjere i inicijative

Raznolikije ciljane mjere, poput javnih rasprava, osposobljavanja, programa nadzora i proaktivnih politika kojima se potiču mlade žene da se i dalje bave sportom, mogu biti korisne za postizanje rodne ravnopravnosti i većeg broja žena na ključnim položajima u sportu. Učinak zakonskih i dobrovoljnih mjera može se nadopuniti nastojanjem da se poveća razina svijesti u javnosti i suzbiju propisane rodne uloge. Iskorjenjivanje rodnih stereotipa ima ključnu ulogu u uklanjanju prepreka koje ženama ograničavaju pristup vodećim položajima u sportu.

Kvalitetniji podaci na razini EU-a

EIGE-ovim istraživanjem ustanovljeno je da mjerenje opsega promjene u donošenju odluka u sportu sprječava nedostatak prikladnih pokazatelja na razini EU-a. Iako postoje neki podaci, podaci razvrstani prema spolu koji se mogu uspoređivati u svim

Iskorjenjivanje rodnih stereotipa ključno je za veću rodnu ravnopravnost u sportu i donošenju odluka

državama članicama nisu dostupni. Nedostatak odgovarajućih informacija sprječava kreatora politika u usvajanju politika koje odražavaju različite potrebe žena i muškaraca te potiču na ravnopravnije sudjelovanje.

U EIGE-u je razvijena baza podataka o rodnoj statistici⁴ koja je dostupna javnosti putem EIGE-ova web-mjesta kao pomoć kreatorima politika EU-a u njihovom radu. Nadalje, EIGE-ovim Centrom za izvore i dokumentaciju osiguran je pristup različitim vrstama publikacija o sportu putem e-knjižnice. Izvori su dostupni na engleskom, njemačkom, švedskom, nizozemskom, francuskom, danskom, talijanskom, grčkom, norveškom i portugalskom, a može im se pristupiti putem sljedeće poveznice: <http://eige.europa.eu/rdc>

⁴ Podaci o „ženama i sportu“ u bazi podataka mogu se pronaći u kategorijama „Strategije EU-a“ (Strategija EU-a za ravnopravnost žena i muškaraca 2010.–2015. – rodne uloge u mladosti, obrazovanju i sportu) te „Područje djelovanja politike“ – kultura, obrazovanje i mladi.

Europski institut za ravnopravnost spolova

Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE) centar je znanja o rodnoj ravnopravnosti na razini EU-a. EIGE podupire kreatora politika i sve bitne institucije u njihovim nastojanjima da ravnopravnost žena i muškaraca postane stvarnost za sve Europljane i Europljanke tako da im pruža specifično stručno znanje te usporedive i pouzdane podatke o rodnoj ravnopravnosti u Europi.

Podaci za kontakt

<http://eige.europa.eu>

[facebook.com/eige.europa.eu](https://www.facebook.com/eige.europa.eu)

twitter.com/eurogender

[youtube.com/eurogender](https://www.youtube.com/eurogender)

eige.sec@eige.europa.eu

+370 5 215 7444

Europski institut za ravnopravnost spolova
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LITVA

Tiskano izdanje: MH-02-15-937-HR-C 978-92-9218-962-4 10.2839/4225
PDF: MH-02-15-937-HR-N 978-92-9218-973-0 10.2839/236